

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni dašek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knaflcova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26.

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.

Jesenice, Ob kolodvoru 101. —

DRUŠTVO NARODOV IN PANEVROPA

Neugoden vtis Salterjeve spomenice v Franciji — Pomirjevalne izjave iz krogov DN

Zeneva, 20. avgusta. Pred nekaj dnevi objavljena spomenica vodje gospodarskega in finančnega oddelka pri Društvu narodov dr. Arturja Salterja o Briandovi spomenici je izzvala v francoski javnosti neljubo pozornost, ker jo smatrajo za poizkus sabotaže panevropskega načrta. V krogih Društva narodov skušajo francosko razburjenje pomiriti z izjavo, da je spomenica zasebno delo Salterja in določena le za notranjo službeno uporabo v tajništvu Društva narodov. V nasprotju s tem pa je gotovo, da je bila spomenica izdelana po nalogu glavnega tajnika Društva narodov, da je bila

predložena vsem vodilnim uradnikom tajništva in da so jo končno organi tajništva sporočili vladam vseh članic, da jo proučijo, preden bodo zavzeli stališče glede na Briandov načrt.

Pariz, 20. avgusta. Francoski delegaciji, ki se bo udeležila jesenskega zasedanja Društva narodov, bo načeloval ministrski predsednik Tardieu. Čeprav tajništvo Društva narodov o tem še ni bilo službeno obveščeno, se ta ves. splošno smatra za resnično. Za to odločitev ima Tardieu več vzrokov. Predvsem bi rad osebno sodeloval pri razpravi o Briandovem panevropskem načrtu, razen tega pa upa, da se mu bo

posrečilo revidirati francosko-italijanska pogajanja potom osebnega stika z italijanskim zunanjim ministrom. Končno bi želel razpravljati z nemškim zunanjim ministrom Curtiusom o nemško-francoskih odnosih, ki se zadnje čase precej nepovoljno razvijajo.

Pariz, 20. avgusta. AA. Prihodnji petek bo seja ministrskega sveta v Elizeju. Na seji bodo odrejeni člani francoskega odposlanstva za septembrsko skupščino Društva narodov v Ženevi. Neki listi so poročali, da bo na čelu francoskega odposlanstva predsednik vlade Tardieu. Ta informacija je brez osnove.

Korupcijski škandal v Chicagu

Milijon dolarjev podkupnine za javne funkcionarje

Newyork, 20. avgusta. Mesto Chicago, ki si je zaradi neprestanih krvavih bojev med zločinskimi tolpmi pridobilo svoj žalosten sloves, zbujajo zopet pozornost vse ameriške javnosti. Odkrili so namreč politično zločinski škandal, ki je po izjavi vrhovnega državnega pravdnika največji politični škandal Amerike tekom zadnjih 20 let. Pred dvema tednoma je bil eden izmed glavnih voditeljev čikaških banditov Jack Zupta v nekem plesnem lokalu ustreljen. Sredi plesa je prišlo v dvorano 6 članov njemu sovražne zločinske tolpe, ki so prinesli s seboj ročne strojnice, jih namestili ob vходу, postavili Jacka Zupta k steni in ga vpricho občinstva ustrelili. Morilci so nato neovirano izginili. Ustreljeni Zupta je bil desna roka slavnega kralja tihotapcev Joa Aiello, ki nadzira ves severni del Chicaga, dočim je južni del domena Al Caponesa, najslavnejšega bandita vse Amerike. Aiello je prav tako kakor Al Capone postal milijonar.

Neposredno po umoru Jacka Zupte je dobilo državno pravdnštvo anonimno pismo s sporočilom, da se nahaja v bančnem sefju umorjenega banditi njegov dnevnik, v katerem so točno navedene vse vsote in osebe, ki so prejemale od njega po naročilu Joa Aielloso podkupnine. Vrhovno državno pravdnštvo je pustilo oba njegova sefa pri neki čikaški velebanki odpreti in res so našli tam dnevnik in celo kopico pobotnic, iz katerih je razvidno, da je bilo samo v zadnjih dveh letih izplačanih nad milijon dolarjev podkupnine in to večinoma najuglednejšim ljudem v mestu, kakor višjim sodnikom, magistratnim uradnikom in policijskim uradnikom. Med drugimi je prejel podkupnino policijski šef Frieman, ki je dobil baje 750.000 dolarjev, nadalje izdajatelj velikega lista »Chicago Daily News« ter cela vrsta politikov, sodnikov, državnih pravdnikov, odvetnikov in drugih.

Kronanje rumunskega kralja

Odhod rumunske kraljice-matere v Bukarešto — Akcija za spravo kralja Karola s princeso Jeleno

Beograd, 20. avgusta. Snoči ob 9. je odpovala rumunska kraljica - mati Marija s princeso Ileano z Bleda v Bukarešto, kamor prispeta drevi.

Kakor se izve iz rumunskih dvornih krogov, je nenadni odhod rumunske kraljice-matere v zvezi s poostrenim konfliktom med kraljem Karolom in vlado na eni ter s princeso Jeleno na drugi strani. Kakor smo že javili, je kralj Karol sporočil vladi svojo odločitev, da se pusti čimprej kronati, ne glede na to, ali pride do sprave s princeso Jeleno ali ne. Dočim princeza Jelena vztraja na tem, da ostane svojačasno izvršena razporeda še nadalje v veljavi, se je ministrski predsednik Maniu odločno uprl ter izjavil, da bo celokupna vlada takoj podala ostavko, če bi kralj vztrajal pri svojem odloku, ker Maniu nikakor noče predsedovati ceremonijam kronanja, ako bi se izvršilo

brez kraljice, odnosno princeze Jlene. Tudi intervencija rumunskega poslanika v Londonu, Titulescu, ki je bil v to svrhu nozvan v Bukarešto, je ostala brezuspešna. Zato se sedaj tako dvorni, kakor vladni krogi naprosili kraljico - mater Marijo, naj nujno pride v Bukarešto in poizkusi doseči spravo med kraljevskima soprogoma. To je obenem zadnji poizkus pomirjenja. Če tudi intervencija kraljice Marije ne bo uspela, bo bržkone kronanje kralja Karola odgojeno za nedoločen čas. Rumunska kraljica - mati je nameravala s princeso Ileano ostati še mesec dni na Bledu, ker se je vreme zboljšalo, zaradi te važne zadeve pa je svoje bivanje na Bledu takoj prekinila in odpovala v Bukarešto.

Rim, 20. avgusta. AA. Rumunski kralj je odlikoval predsednika italijanske vlade z najvišjim rumunskim redom Karola I.

Mussolinijeva bolezen

London, 20. avgusta. Po vestih iz Italije se tamkaj trdovratno vzdržuje govorica, da bolega Mussolini na raku v želodcu in da je operacija neobhodno potrebna. Mussolinijev zdravnik prof. Giuseppe Bastianelli je odpoval v Rochester v državi New York, da si v tamošnji bolnici za obolenje na raku preskrbi radio-hemostatično nože, s katerimi se bo izvedla operacija. Prav tako se trdi, da je bil Mussolini v zadnjih tednih tajno v Bologni, kjer je konzultiral prof. Muria in dva specialista za raka na tumorskem vseučilišču. Vsi zdravniki so se izrekli za operacijo.

Madžarska prepovedala prevoz našega grozdja

Novi Sad, 20. avgusta. Iz Budimpešte poročajo, da je madžarsko kmetijsko ministrstvo izdalo naredbu, s katero se prepoveduje prevoz našega grozdja v Češko-slovaško in druge države. Naredba dovoljuje prevoz le v izjemnih slučajih in sicer v omejenih količinah, vendar pa morajo biti pošiljave oskrbljene z dovoljenjem madžarskih kmetijskih obmejnih postaj. Ker se nahajamo v teku sezone grozdja, je ta naredba madžarskega ministrstva izzvala veliko nezadovoljstvo v tukajšnjih gospodarskih krogih, ki so danes posestili bana dunavske banovine in ga naprosili, naj podvzame nujne korake, da bi madžarsko ministrstvo preklicalo svojo odredbo.

Draginja živil v New Yorku

Newyork, 20. avgusta. Zaradi stalnega naraščanja cen raznim življskim potrebščinam so oblasti uvedle v vseh večjih krajih stroge preiskave. Posebne komisije, ki so zasliševale trgovce, so dognale, da obstoja neka tajna organizacija, ki sili male trgovce, da prodajajo blago dražje in ga kupujejo samo pri njih veletrgovcih, ki so povišali cene. Tako je več trgovcev v Newyorku izpovedalo, da so prejeli anonimna pisma z navodili, naj prekinajo poslovne odnose s trgovci, ki niso povišali cen. Mnogim, ki tega niso storili, je bilo uničeno blago, ki so ga imeli v zalogi, njihovi avtomobili pa so bili napadeni od neznanih tolp ter izpropani. Drugi trgovci so prejeli grozilna pisma, v katerih se jim je grozilo s smrtjo, če ne bodo povišali cen, kakor se jim je nargčilo.

Prvi delegati za angleško imperijalno konferenco

London, 20. avg. V ponedeljek sta prispele v London predsednik vlade južnoafriške unije general Hertzog in minister finan. Haveiga. To sta prva zastopnika dominijonov za bližnjo imperijalno konferenco. General Hertzog se udeleži tudi skupščine Društva narodov v Ženevi dne 10. septembra. Zato bo v par dneh zapustil London in se bo napotil v Lossiemouth, kjer bo gost predsednika Macdonalda.

Kriza gumijevih plantaž

London, 20. avgusta. V gospodarskih krogih se zopet bavijo resno z vprašanjem, ali bo vlada omejila prodajo kavčuka, da reši plantaže za pridelovanje gumija, ker je cena poslednjega tako padla, da je produkcija postala že hudo pasivna. Vendar se v tem vprašanju ne more doseči nobenih konkretnih uspehov, ako se akciji ne pridružio tudi Nizozemci, ki so eni največjih producentov gumija. Stališče nizozemske vlade je dosedaj vedno bilo, da se zakon o ponudbi in povpraševanju ne sme motiti.

Posledice sinajske konference

Nemške skrbi zaradi skupne akcije agrarnih držav

Berlin, 20. avgusta. »Vossische Zeitung« se v daljšem članku obširno bavi z rezultatom sinajske konference in o posledicah, ki bi jih mogla izzvati nova gospodarska organizacija vzhodnih in južno-vzhodnih držav Evrope glede na gospodarski položaj zapadnih držav. List naglašja, da uvažata Jugoslavija in Rumunija, ki stojita na čelu te akcije, v Nemčijo komaj 3% celokupnega uvoza Nemčije, toda povdarja, da bi mogli ti trije odstotki znatno narasti v primeru, da ta akcija uspe. List

opozarja nato tudi na skorajšnjo gospodarsko konferenco v Varšavi in naglašja, da bi mogle v tako gospodarsko zajednico vstopiti tudi Madžarska in Avstrija. List se vprašuje, kakšen pomen bi imelo to za Nemčijo, če bi se Avstrija, ki je sicer tako tesno vezana z Nemčijo, na gospodarskem polju nenkrat znašla v obliki države, ki so v vsem pogledu, zlasti pa v političnem, popolnoma vdane Franciji. Nemčija mora zaradi tega skrbno bdeti nad politiko teh držav, da ne bo razočarana.

Dr. Seipel v Budimpešti

Bivši avstrijski kancelar o gospodarskem sodelovanju Avstrije in Madžarske

Budimpešta, 20. avgusta. Včeraj popoldne je prispel semkaj bivši avstrijski kancelar dr. Seipel, ki se bo udeležil katoliškega kongresa. Na vprašanje novinarjev o sodelovanju med Madžarsko in Avstrijo je izjavil dr. Seipel, da je treba najti pot, za čim ožje sodelovanje, ki pa ga ovira mnogo težav. Avstrija je poleg industrije tudi

agrarna država in mora zato ščititi tudi svoje agrarne interese, dočim ima Madžarska samo agrarne interese. Gotovo pa je, da vidi vsa javnost v obeh državah le v skupnem gospodarskem delu možnost zboljšanja gospodarskih razmer. O političnem sodelovanju med obema državama se dr. Seipel noče spuščati v napovedi.

Prijateljska pogodba Turčije in Bolgarije

Prijateljska in arbitražna pogodba med Turčijo in Bolgarijo bo v kratkem podpisana — Trgovinska

Atene, 20. avgusta. AA. Turški poslanik v Atenah Enis Bej je izjavil v imenu svoje vlade grškemu ministru zunanjih zadev Mihalakopolu, da sprejema turška vlada predlog o prijateljski in arbitražni pogodbi. Tako bo uveljavljeno besedilo pogodbe, ki ga je predlagala grška vlada. Pogodbo podpiseta v Ankari predsednik grške vlade Venizelos in minister zunanjih zadev Mihalakopolos. Razen tega se bodo med tem v Angori začela pogajanja o grško-turški trgovinski pogodbi in sodijo, da se bodo kmalu ugodno zaključila.

Kartel belgijskih steklaren

Bruselj, 20. avgusta. AA. Belgijske tvornice stekla so ustanovile kartel. Počeni krogi sodijo, da je to prvi korak k mednarodnemu trustu.

Sprejem angleških pevcev

Dopoldne je prispelo iz Zagreba 54 predstavnikov različnih angleških pevskih društev, ki so bili na kolodvoru prisrčno sprejeti

Ljubljana, 20. avgusta.

Danes ob 10.45 se je pripeljal z zagrebškim brzovlakom v Ljubljano zbor pevcev, sestavljen iz članov 11 angleških pevskih društev pod vodstvom svojega dirigenta g. Artura Fagga in častnega marjorja naše vojske g. Frederika Woodhousea. Zbor je sestavljen iz najodličnejših pevcev, članov Kraljevskega pevskega društva v Londonu, Londonskega pevskega društva, Lesterskega filharmoničnega društva, pevskega društva »Bach« iz New Castla, Politehničnega pevskega društva, pevskega društva »Aleksander«, Dandiskega pevskega društva, Gverslinskega pevskega društva, Westkliškega orkestra, Belmontskega pevskega društva in Kraljevskega muzičnega coledga.

Angleškim pevcem, ki nam bodo drevi podali angleško narodno pesem od 13. stoletja do današnjih dni, je bil prirejen na ljubljanskem glavnem kolodvoru prisrčen sprejem. Sprejema so se udeležili poleg številnega občinstva predstavniki naslednjih oblasti in korporacij: za bansko upravno prosvetni šef dr. Lončar, za mestno občno podžupan prof. Jarc, za Hubadovo župo Jugoslovenskega pevskega saveza dirigent Pralovec in dr. Svičelj, za ljubljansko opero ravnatelj Polič, Glasbeno Matico in za državni konservatorij predsednik dr. Ravnihar, ravnatelj Hubad, ravnatelj Mahkota, za »Ljubljanski Zvon« predsednik Drenovec, za »Slavca« Hladnik, za »Ljubljano« dr. Dolinar in Sturm, za St. Jakobski pevski zbor in »Grafik« Dachs, komponista Lajovic in Adamič, nadalje lektorica angleškega jezika na naši univerzi ga. Coppelandova. Za Društvo ljubiteljev angleškega jezika sta se odpeljala angleškim gostom nasproti dr. Majaron in dr. Svičelj ml.

Ovacije se niso hotele početi, ko je ob prihodu brzovlaka zasvirala godba Dravske divizije angleško himno. V imenu banske uprave je pozdravil angleške pevce prosvetni šef dr. Lončar, ki je izrekel tale kratek pozdravni govor: »V imenu banske uprave vas prisrčno pozdravljam na naših tleh. Želim vam kar najbolj ugodno bivanje med nami. Ziveli!«

Pozdravne govore so nato še imeli prof. Jarc za ljubljansko mestno občino, dr. Svičelj za Hubadovo župo Jugoslovenskega pevskega saveza in dr. Ravnihar za Glasbeno Matico. Navedene zastopnike je predstavljala lektorica ga. Coppelandova in njihove govore tudi sproti prevajala na angleščino.

V imenu angleških pevcev se je dirigent g. Artur Fagga toplo zahvalil za pozdrav. Povdarjal je, da so bili on in njegovi prijatelji v naši bratski zemlji prisrčno sprejeti, kar jim bo ostalo v trajnem spominu, ko pa se vrnejo v svojo domovino, bodo tolačili prijateljskih čustev našega naroda in bodo z veseljem pričali o prisrčnosti, s katero so jih Jugoslovenci sprejeli.

V razgovoru z Angleži se občuti iskreno prijateljstvo vsakega poedince in njihova topla simpatija do našega naroda.

Poleg dirigenta in komponista mr. Fagga, simpatičnega starejšega gospoda umetniške vnvanosti, in poleg odličnega angle-

škega novinarja mr. Wadingtona, ki potuje v družbi svoje hčerke istotako publiciste, navdušene pevke, je zbudila posebno pozornost osebnost našega starega prijatelja in organizatorja turnee mr. Frederika Woodhousea. Tudi on je pevec-bariton opere v Londonu. Že sama njegova pojava kaže na prvi pogled njegov poklic. Sirok je, živih črnih oči in ekspanziven.

Mr. Woodhouse se je v svetovni vojni udeležil kot angleški major krvavih bojev na solunski fronti. Vzljubil je naš narod, in se je v službi Rdečega križa pridaval, da nam kolikor mogoče pomaga. Po vojni je ostal ne samo naš iskren in vdan prijatelj, nego tudi delavec v širjeanju in utrjevanju zvez med Angleži in Jugoslovenci. Mr. Woodhouse zelo dobro govori srbohrvatski. Tudi njegova žena je bila v svetovni vojni pri angleškem Rdečem križu, in sicer na solunski fronti. Njegov sin se je rodil v osvobojeni naši zemlji in zakonca sta se s sinom vrnila po vojni v Anglijo l. 1920. Mr. Woodhouse je eden izmed onih, ki so nam pomagali v najtežjih momentih v najdelikatnejših stvareh in s čigar prijateljstvom se naš narod ponaša.

Mr. Woodhouse je bil v Jugoslaviji prvič po vojni l. 1923. Takrat je organiziral turnejo 16 svojih prijateljev iz Anglije in je z njimi obiskal vsa važnejša mesta Jugoslavije, da jih seznanji z zemljo, ki jo je sam dobera spoznal in vzljubil. Ta turneja je bila začetek pripravljanja za veliko turnejo, ki so jo končno po zaslugi Mr. Woodhousea angleški pevci priredili.

Po pozdravnih govorih so angleški pevci z godbo dravske divizije na čelu odkorakali med gostim špalirjem ljubljanskega prebivalstva po Masarykovi in Miklošičevi cesti proti »Unionu«, kjer so odločili svojo prtljago in se nastanili. Del pevcev, 14 od 54, je po razhodu odšel v hotel »Struckelj«, kjer ložirajo. Do l. popoldne so si gostje ogledali Ljubljano in njene znamenitosti, ob l. pa se je vršilo skupno kosilo v hotelu »Union«.

Danes ob pol 5. popoldne se bo vršila v hotelu »Bellevue« zakuska, ob pol 9. zvečer bo koncert v Filharmonični dvorani, ob 10. zvečer pa banket v veliki dvorani Kazine. Jutri ob pol 8. jutraj odpotujejo angleški pevci na Bled.

Naša dolžnost je, da se drevi polnoštevne udeležimo koncerta v Filharmonični dvorani. Dragim gostom želimo kar najlepše bivanje v beli Ljubljani!

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 22.70. — Berlin 13.445 — 13.475 (13.46). — Budimpešta 9.884. — Bruselj 7.8763. — Curih 1095.9. — Dunaj 796.28. — London 274.03 — 274.83 (274.43). — Newyork 56.245. — Pariz 221.62. — Praga 167.21. — Trst 294.16 — 296.16 (295.16).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 12.875. — Pariz 20.22125. — London 25.04125. — Newyork 514.175. — Bruselj 71.87. — Milan 26.93. — Madrid 55.5. — Amsterdam 207.1125. — Berlin 122.795. — Dunaj 72.66. — Sofija 3.725. — Praga 15.2575. — Varšava 57.70.

Trgovski dom v Ljubljani dograjen

V Gregorčičevi ulici so si zgradili naši trgovci dom, ki bo središče njihovega stanovskega življenja

Ljubljana, 20. avgusta.

Ljubljana je dobila novo, lepo, lahko rečemo monumentalno stavbo. Na Gregorčičevi ulici, torej sredi mesta, je bil te dni dograjen Trgovski dom, ponosna štirinadstropna stavba, ki bo služila ljubljanskim trgovcem, raznim trgovskim ustanovam in zadrugam, obenem se bo pa v njej vzgajal naš bodoči trgovski naraščaj in se strokovno izpopolnjeval.

Ljubljanski trgovci so že dolgo potrebovali svoj dom. Številne trgovske organizacije, društva, gremiji, šole itd., so bile razkropljene po vseh koncih in krajih Ljubljane. Gremij trgovcev je imel svoje poslovne prostore enkrat na Aleksandrovi cesti, drugi v prostorih TOI itd. Trgovsko podporno in bolniško društvo ter »Merkur« sta bila nastanjena v Gradišču v tesnih, neudobnih prostorih itd. Dom je bil torej nujno potreben.

Zato so lani ljubljanski trgovci sklenili zgraditi dom, v katerem naj bodo razne trgovske ustanove in zadruga in v katerem bo imela tudi mladina priliko izobraževati se. Iz vrst raznih trgovskih organizacij in korporacij je bilo ustanovljeno samostojno »Društvo trgovski dom«, ki je zbralo potreben kapital ter lani v aprilu poverilo znanemu stavbniku g. Miroslavu Zupanu zgradbo prvega slovenskega trgovskega doma v Ljubljani, za katerega so bili odobrbeni načrti odličnega ljubljanskega arhitekta inž. Vladimira Šubica.

Lani v maju so začeli na stavbišču v Gregorčičevi ulici kopati temelj za novo palačo in v oktobru je bila stavba že pod streho. Trgovski dom je s pročeljem obrnjen proti Gregorčičevi ulici. Obseg nove palače znaša 25x20 metrov, priključene enonadstropne stavbe, v kateri bo gremialna šola pa 10x25 metrov. Zanimive so podrobnosti nove stavbe, ki je bila te dni dograjena in bo prihodnji mesec svečano otvorjena.

Kot rečeno je Trgovski dom štirinadstropna stavba s pritličjem. V pritličju je prostorna sejna dvorana v obsegu 5x9 metrov ter 8 pisarniških prostorov. I. in II. nadstropje zavzema lična, visoka in moderna pravokotna dvorana z galerijami,

katero razsvetljuje 7 mogočnih pravokotnih in nad temi 7 okroglih oken. Dvorana ima štiri široka vhodna vrata, ometana je z mavcem, ima kasetiran strop in je po svojem obsegu ter ličnosti gotovo ena najlepših v Ljubljani. Trgovcem bo predvsem služila za zborovanja, kongrese, pa tudi razne kulturne in družabne prireditve. V II. nadstropju bodo tudi prostori ljubljanske borze. III. nadstropje je rezervirano izključno za pisarne in urade. V njem bo 13 pisarn, tu bo nastanjeno društvo »Merkur«, tu bodo deloma uradi borze itd. V IV. nadstropju je komfortno stanovanje ter več pisarn, za Društvo trgovskih potnikov itd.

Priključna stavba je zgrajena za gremialno šolo. Ima štiri učilnice, konferenčno sobo, sobo za ravnatelja, rezerviran je pa tudi lokal za Merkurjevo godbo. Obe stavbi sta zgrajeni po načelih moderne arhitekture. Pri glavni stavbi je temeljna ploškev železobetonska, ker so bila tla ilovnata. Vsa stropna konstrukcija je iz železobetona. Nova stavba ima centralno kurjavo, lift in vse drugo, kar se zahteva od modernega poslopja. Vhod imata obe stavbi skupen in v isti črti. Na sredi se odcepi, od tu vodi široko stopnišče v večjo glavno stavbo.

To je notranja slika Trgovskega doma. Zelo lepo je tudi zunanje lice. Fasada je obrnjena na Gregorčičevo ulico, pobarvana je v prijetnem sivozelenem tonu. Med I. in II. nadstropjem je stavbi v okras 6 polkrožnih stebrov s kapitlji, ki nosijo monumentalen arhitrav iz terranove, prekrasen relief akademičnega kiparja Lojzeta Dolinarja, predstavljajoč in simbolizirajoč trgovino in obrt. To je edini okras, je pa res reprezentativen in lepo harmonizira s fasado.

Vsa zidarska dela, zunanja in notranja, so končana, sedaj izvršujejo samo še nekatera manjša ključavničarska in mizarska dela. Popolnoma dograjen bo stavba konec tega meseca in s 1. septembrom se že začne pouk v gremialni šoli. Slavnostna otvoritev Trgovskega doma bo najbrž 15. septembra.

Prestolonaslednikov dar Sokolom

Nj. Vis. prestolonaslednik Peter je poklonil sokolskemu naraščaju, ki se je udeležil vsesokolskega zleta v Beogradu, znake s svojim poprsjem. Ta dar starešine, pomnožen v več desetstičah, dobe preko sokolskih žup vsi udeleženci zleta. Prestolonaslednikovo poprsje je izdelal kipar gosp. Zorislav Franjević iz Beograda.

vleklo, ker so morali vleči kvišku po vrvi tudi 4 nahrbtnike.

Tako so torej po 7 urnem naporu dosegli takozvane »Bele plati«, ki so nekako sredi stene. Tu so se ustavili, da se odpočijejo in okrepčajo. Med tem pa se je Avakumović že odstranil z namenom plezati dalje. Zašel pa je na levo od prave smeri, dočim mu je tovariš prve skupine svetoval, naj poskusi raje na desno. On pa je plezal kar naprej na levi strani zloglasnih »Belih plati«. Njegov tovariš Jože Batis je začel plezati v žlebu še bolj na levo. Za Avakumovićem sta poskusila plezati Boris in Bogdan od prve skupine, dočim je Karel Biško sledil Jožetu. Zadnji za Avakumovićem je plezal Mirko od prve skupine. Tako so vsi trije od prve skupine plezali za Avakumovićem. Tako je bila torej situacija tik pred nesrečo.

Kmalu je Avakumović, ki je plezal prvi po »Belih plateh«, javil onim spodaj, naj se vrnejo, ker ni mogoče priti naprej, sam pa, da bo skušal priti preko nevarnega mesta, ker ne more s svojega stališča nazaj. Takoj nato pa je prosil pomoči, češ da si sam ne more več pomagati in se tam dolgo obdržati.

Tovariš Biško mu je skušal podati vrv z leve strani, kar pa nikakor ni šlo. V tem je oni zgoraj, ker se ni mogel dalje obdržati — zdrnil po skalah mimo Mirka in Bogdana ter se k sreči ustavil na robu majhne police. Bogdan in Mirko sta splezala takoj k njemu in ga zadržala, ker bi sicer prav lahko zdrnil še dalje ter bi pač imel še hujše posledice. Par minut za njima je prišel tudi Boris. Ponesrečenca so spravili v boljši položaj. Šele tedaj sta prisplazla z leve iz kamina Karel Biško in J. Batis.

Sklenili so takoj, da naj greš. K. Biško in Mirko od prve skupine po pomoč v dolino. Jože, Boris in Bogdan pa so ostali pri ranjenici in ga negovali vso noč, kolikor je bilo mogoče.

Nesreča se je pripetila nekako ob 3 popoldne. Ob 7 zvečer so bili obveščeni o nesreči v Aljaževem domu. Rešila ekspedicija je odšla iz doma ob 5 in priplezala ob 1/8 zjutraj na kraj nesreče. Od tod so ponesrečenca z velikimi težavami ob 4 popoldne v soboto 16. t. m. prinesli v Aljažev dom.

Toliko v po... Ostali trije.

Smrtna nesreča na Jesenicah

V ponedeljek zvečer so našli v hribu nad Novo vasjo pod takozvano Kalvarijo mrtvega 51letnega Franca Tomaniča, vpo-kojenca državne železnice in hišnega posestnika na Jesenicah. Pokojni Tomanič je odšel pred dnevi z doma. Ker pa ga je ni bilo nazaj, ga je šel njegov sin Leopold v spremstvu svojega prijatelja iskat ter ga je po dvodnevnem iskanju naposled našel mrtvega z razbito glavo na dnu malega prepada pod Kalvarijo. Tomanič, kateremu se je zadnja leta precej omračil um, je vedno sam taval po jeseniških gozdovih in planinah, tako tudi to pot, ko je zašel na z visoko travo zaraščen rob prepada in treščil vanj. Truplo so prenesli v mrtvašnico jeseniške pokopališča, kjer bo tudi pokopano.

Mrčes ustavi vlak

Neverjetno se sliši, da bi mogle kobilice, gosence ali mušice ustaviti vlak in vendar se to dogaja. Največkrat ustavi železniški promet gosence, katerih telo je tako mastno, da se začno kolesa vlaka vrteti na mestu, ker jih stro večjo množino. Lani so gosence dvakrat ustavile vlak v Bolgariji. To seveda ne pomeni nobene nesreče, kajti strojevodja si pomaga pač tako, da gosence postrže s tira in prometna ovira je odstranjena.

Zanimivejši primer opisuje Walter Carter iz Rocky Forda v reviji »The Pan Pacific Entomologist«. Ko je bil Carter v Rocky Fordu v Koloradu, je priletelo nekega dne toliko kobilic v mesto, da so morali zapreti vse trgovine in javne lokale, zasebniki pa vsa vrata in okna. Po ulicah je bilo toliko kobilic, da so morali ves promet ustaviti. Prometne ovire v obliki mušic so znane zlasti v Sibiriji, kjer vam ve vsak strojevodja, ki vozi tovarne vlake povedati, kako se lokomotiva naenkrat ustavi, ker se zarežejo kolesa v kupe mušic na tračnicah. Strojvodja mora vzeti lopato in odkidati mušice, da lahko nadaljuje vožnjo.

Da cenj. publiki (zamudnikom) vsestransko ustrežemo, smo si s težavo pridobili film:

„Dvoje src v 3/4 taktu“ še za danes ob 4 uri

(večerne predstave odpadejo radi koncerta)

in jutri četrtek, dne 21. t. m.
zadnjikat ob 4, 1/2 8 in 9 1/4 zvečer.

Elitni kino „Matica“

Telefon 2124

Akrobat v ognju pod zvezdami

Kako je v Vegovi ulici, kjer se producira profesor Strohschneider —
Snoči je bila atrakcija imenitna

Ljubljana, 20. avg.

Atrakcij in akrobacij ni konca! Profesor ima potrežljivost, pa tdi ljubljanci se ne naveličajo gledati večer za večerom kvišku, ker užiti so resnični, pristni, ne tako kot pločevinasti »denarni« prispevki za profesorja nekaterih radodarnih gledalcev. Užiti so potencirani vsak večer, atrakcije so tudi spodaj, ne samo zgoraj — povsod se mnogo vidi in sliši, da je človek res presrečen; kar v dnevni red smo vstili obiskovanje Vegove ulice. Žrtev pa se niti ne zavedamo. Nikdo ne toži, da bi bil zaspan, ne bole ga noge, niti kurja očesa, pa tudi — žep ne. A to je poglavitno. Udomačili smo se tako pod isto žico, da ima že skoraj vsak svoj stalen prostor, nekateri si nosijo od doma celo stole, mnogo jih čepi. Leži in sedi med stoječimi na trati pred Matico ter puli travo kot lačne krave, k sreči pa tega nikdo ne brani. Dame stoje, še niso dovolj domače, gospodje se pa valjajo po tleh ter šklijo med nogami, nogami in nožicami kvišku, k akrobati seveda. Dame stoje široko razkoračene ter se radujejo na vsa usta do ušes teh nezasišanih stvari tam na vrvi, srca jim poskakujejo ob pogledu na profesorjeve miške in njegove vražje noge. Starejše ženske in mmmrajo, »da kaj takšnega ne more narediti niti maček, ja, ta je pa res dedec, ne tak kot moja revmatična pokveka — svojega dedca bom morala kmalu nositi kot dojenčka, sama naduha in kašelj ga držita še pokonci. — Meni se res zdi, da je vseprek zaljubljen — da, tudi stare mamice so se pričele buditi, mlade

pa so seveda že tako zmedene kot bi jih nosila luna po Vegovi ulici. Roke jih bole od samega ploskanja tako, da ne morejo z ntimi ničesar več prijeti, niti dinarčka, da bi ga spustile v šatuljo. Sicer pa tudi ni njih dolžnost pred muškimi, ki imajo »sedeže«, one pa »stojišča«.

Snoči je bila nad vrvmi fenomenalno krasna atrakcija. Profesor se je obložil z nekakšno brenoto, ki se ji pravi aparat, na glavo pa si je nadel nenavadno, tvari podobno pokrivalo. Ko so reflektorji ugasnili in je spodaj nastala pričakovana polna tišina — in »tiščina«, je na vrvi zašumelo in zaprasketalo kot ob požaru, okoli profesorja, odnosno na njem, je izbruhnil umetni ogenj, ki je kot slap zvezd deževal v globino, mogočni zublji so se sukali okoli profesorja kot pravilničnega junaka, potem so se pa raz njegove glave vsule med prasketanjem in pokanjem številne raznobarne rakete, da so gledalci kar onemili. Junak na vrvi pa je koračil z vsem tem sijajem po vrvi kot nadangel Rafael ali kako se mu že pravi. Učinek je bil mogočen. Ploskanje temu primerno. Dekleta so se pridružila. »da kaj takega nikdar ne pozabijo, četudi bi sto let živele.« nekateri stare ženske pa so se prestrašene križale — »Bog pomagaj, ali je zdaj res prišel ta črni na štrik!« —

Bilo je lepo, res! Našega veselja pa še ni konec, profesor še ostane. Mi seveda tudi še ostanemo, nekaj trave je še pred Matico — bo že za silo in dekleta tudi pridejo... Dobro nam je tamkaj biti. — Atrakcije, to so res prelepe reči!

Sokol Skupščina Zveze slovenskega sokolstva

Ob priliki vsesokolskega zleta se je vršila dne 27. junija v Beogradu skupščina Zveze slovenskega sokolstva, ki so se udeležili bratje Gangl in Paunković (SKJ), Mašek in Štepanek (COS), Zamojski (Z. T. G. S. v Poljski), dr. Vergun (SRS za graničej) in Aga Heller za našelstvo SS. Kot gost je bil navzočen starosta lužiško - srbskega sokolstva brat Jakob Šajba. Sejo je vodil namesto obolelega predsednika brata dr. Scheinera br. Zamojski, ki je pozdravil vse navzočne, zlasti še na novo sprejeti Savez SKJ.

Nato se je priglasi k besedi brat Šajba in sporočil, da si želi Zveza lužiško-srbskega sokolstva prijavit za članico SS in je prošil za nekatere informacije, ki jih je takoj tudi dobil.

Prečitan je bil dopis Zveze bolgarskih Junakov, ki v njem sporoča, da je kongres v Vidinu sklenil, da ne bo izpremenil naziva Zveze. Če pa bi bila Zveza Junakov sprejeta v SS, bi bila pripravljena dodati k svojemu dosedanjemu nazivu še dodatek: »članica Zveze slovenskega sokolstva«. Glede na to vztraja SS pri svojem starem sklepu iz leta 1928, in bo še nadalje počakalo, kako se bodo stvari razvile.

Sprejet je bil predlog COS, da denejo vsi v Zvezi SS včlanjeni Savezi Tyrsevo proslavo leta 1932. na dnevni red svojih skupščin in prosvetnih odborov.

Zlet Československe občes sokolske leta 1932. bo hrati tudi zlet Zveze slovenskega sokolstva.

Pri volitvah, ki so se vršile z vzklikom, so bili izvoljeni: za starosti SS br. dr. Scheiner, starosta COS, za I. podstarosta br. Zamojski, starosta poljske zveze, za II. podstarosta br. Gangl, I. podstarosta SKJ, za tajnika br. Štepanek, podstarosta COS, za njegovega namestnika br. dr. Vergun, starosta SKJ, in za blagajnika br. Mašek, podstarosta COS.

Na vprašanje Mednarodne telovadne zveze glede načina proslave petdesetletnice njenega obstoja v letu 1931. je bilo sklenjeno, naj se ne vrše nobene telovadne svečanosti, temveč naj bi vsi Savezi, ki so člani Zveze, izdali enotno zgodovino svojega dela in razvoja, opremljeno z diagrami in statistikami.

Nato je bilo sklenjeno, da bo Zveza SS glasovala za sprejem SKJ in Junakov, toda proti sprejemu Nemcev in Avstrijcev v Mednarodno telovadno zvezo.

Na koncu je podal br. Heller poročilo o seji načelnštva SS, ki je bila dne 22. in 23. junija. Odobreni so bili vsi sklepi načelnštva, med drugim tudi, da se bo priredila leta 1932. prvič tekma vrst SS, h kateri pošlje vsak član Zveze po eno osemčlansko vrsto, dalje, da se prehodno darilo br. Zamojskega, ki je bilo doslej namenjeno za stafetni tek članov, določi kot

prehodno darilo za tekmo vrst Zveze SS. Seja je vzela tudi na znanje, da se je načelnštvo na novo konstruiralo takole: podnačelnika br. dr. Murnik (SKJ) in br. Aga Heller (COS), tajnik br. dr. Klinger (COS); žensko komisijo načelnštva SS pa tvorijo načelnice vseh Savezov s sestro Milado Malo (COS) na čelu.

S seje so bile poslane brzojavke: kralju Aleksandru, prezidentu bratu Masaryku, prezidentu Poljske republike Moszinskiemu, starosti SS br. dr. Scheinerju in načelniku SS br. dr. Vanički.

Českoslovaška Obec Sokolstva v Pragi namerava izdati v prihodnjih mesecih svo korespondenco sokolskega ustanovitelja in ideologa, br. dr. Miroslava Tyrse, iz obširnih zbirk bo sestavljena imenovana knjiga, ki bo dragocen pripomoček za spoznavanje značaja velikega sokolskega voditelja, prinesla pa bo mnogo njegovih programatičnih izjav, ki jih je v raznih dobah pisal na razna sokolska društva v prvih časih Sokolstva.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sreda, 20. avgusta 1930; katoličani: Stefan; pravoslavni: 7. avgusta, Dometije.

DANASNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Dve srci v tričetrtinskem taktu. (Samo ob 16.)

Kino Ideal: Sin Madame Sans gene.

Koncert angleških pevcev ob pol 21. v F. harmoniji.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg; Ušar, Sv. Petra cesta; Hočevar, Sp. šišča.

Romantika

angleškega gradu

Neki londonski novinar opisuje romantiko gradu Londrest Lodge, blizu katerega je bil na počitnicah. Že 45 let v gradu nihče ne stanuje. Pred 45 leti se je hotel londonski milijonar Hydley oženiti v Londonu z znano lepotico. Pred poroko je kupil grad, obdan s krasnim parkom in cvetličnjaki. Vse je bilo pripravljeno za sprejem mlade neveste, ki je pa na predvečer poroke obvestila svojega ženina, da ljubi drugega in da se z njim ne more poročiti.

Milijonar je prenašal svojo nesrečo možato, sklenil je pa pustiti v gradu vse tako, kakor je bilo pripravljeno za po. oko. Če bi se kdaj vrnila, je dejal, naj pride vse tako, kakor je bilo nekoč pripravljeno za njo. Park in cvetličnjake so milijonarijevi uslužbenci skrbno gojili. Vsako leto 2. avgusta je pošiljal milijonar bivši nevesti šopek rož z grajskega vrta. Po njeni smrti ji je pa prinašal rože na grob. Mož je star 80 let in prebiva v neposredni bližini gradu, toda v gradu že 45 let ni bil.

Pasji dnevi in novinarski patron

Kramljanje o križih in težavah novinarskega stanu

Ljubljana, 20. avgusta.

Sliši se, da novinarji pogrešajo poleg vsega drugega tudi svojega patrona; ker so pa zdaj pasji, okisano kumarčič in tem podobni dnevi, ko imajo tudi čsanikarske »race« počitnice ali kopalno sezono, da se lahko svobodno kretajo med svetom. bi bil ta čas jako primeren, da si novinarji položijo roko na srce. Da, kar pretipajmo si nekoliko obisti, da vsaj za hip preženemo pasje-dnevno dremavico. V to svrhu nam pride prav tudi, če se spomnimo, da nimamo svojega patrona — svojega vzglednika. Dobro je, da se spomnimo kaj takega. Zadnji čas je.

Le pomislite, saj je res žalostno, da imajo vsi drugi stanovi parade, patrone, jubileje, cvetlične dneve itd. brez konca, samo mi smo brez vsega, še celo brez patrona. — Na drugi strani pa vedno pišemo o vseh mogočih paradah in pri tem se nam po pravici cede sline. Nekaj genljivega bi bilo, ko bi imeli tudi o sebi kaj pisati, o svojih proslavah, nagovorih in napitnicah. Tako lepo bi se bralo, kaj je ta ali oni povedal in morda bi kateri govoril tako krasno s kozarčkom v rokah, da bi njegovega govora nikdo ne mogel reproducirati s časopisnem poročilu ter bi govornik pošiljal v liste cel teden popravke, kar bi njegov sloves silno dvignilo. To so pa komaj postranske stvari. Največji pomen bi imele taiste proslave zaradi svojega propagandnega značaja. Svet bi zvedel, da so na zemlji tudi novinarji, morda bi to prišlo na ušesa celo tistim, ki rabi časopisni papir le za zavijanje kranjskih klobas, zlasti še, če bi taisti dobavili za omejeno proslavo nekaj svojega blaga. To bi bilo res prekristno.

Žalostno je, prežalostno, o vsem informiramo javnost, le o sebi nič ne povemo. Kot rečeno, zdaj je čas, da popravimo, kar je zamujena. Kolega nam svetuje, da bi sestavili poseben odbor za ugotovitev Pavlovega (sv. Pavla!) novinarskega udejstvovanja in za oficioelno priznanje njegovega patronata. Kar!

Seveda je to malo kočljiva zadeva; morda bi ne mogli osnovati odbora v tem času, v pasjih dnevih, ker je to prekratek rok, pozneje bi se pa delo ustavilo, ko bi nam začele rojiti druge muhe, izven pasje-dnevnega časa — po znojnih možganih. A to še ni vse. Stavim, da bi se novinarji prej sprickali do besnosti kot bi sestavili poseben odbor; saj je izkušnja prevelika, da bi človek ne pisal, če je novinar, o svojih nerešenih zadevah, to se pravi, da bi najprej nekdo začel zavijati (prevračati miselne kozolce) ali nam je patron potreben ali ne, kakšen pomen ima patron — če je vredno zaradi njegovega oficioelnega priznanja (sv. Pavla!) toliko dela, stroškov itd. — ter bi na dolgo in široko dokazoval potrebnost in nepotrebnost, nato bi za prvim izbruhnil drugi, tretji — tako brez konca, besede bi padale slane in neslane, kakor bi naneslo, predmet polemike — pa-

tron — bi pa žalostno — brezupno čakal na mirneše vreme.

Na drugi strani bi pa taka bitka ne bila tako škodljiva; pasjednevno ozračje bi se nekoliko ventiliralo, senzacija bi se nam nudilo toliko, da bi niti »rac« ne posrešali.

Seveda bi bilo lepo, »ako bi bili« spodje novinarji malo »bolj brunme dušice«, pa kaj ko tega ne utegnemo, dandanašnji Pavli ne pišejo samo Korinčanom, marveč celemu svetu — tudi ljubljancem; gotovo razume sv. Pavel njih težave, ker je baje od »foha« ter jim ne šteje v zlo, ako se vsako nedeljo ne prerivajo pri franciskanih. Poleg tega mu je tudi najbrž znano, da imajo listi samo enodnevno cenno, pozneje so pa makulturni papir, pa naj jih je pisal Peter ali Pavel.

Da, dandanašnji Pavli ne morejo biti bolj brunme dušice kot so; da pa še nimajo svojega patrona, je pripisovati najbrž njihovi skromnosti — Iz navedenih razlogov pa je osnovanje posebnega odbora za oficioelno priznanje Pavlovega patronata kljub vsemu priporočati. Zakaj bi pač morali biti novinarji v vseh ozirih bele vrane?

Zato na delo vsi poklicani, predvsem pa brunme dušice!

Resnica o nesreči na Triglavu

Ker se po Ljubljani širijo različne verzije, kako se je nesreča zgodila, in zlasti, ker so te vesti v mnogih pogledih netočne, pričujemo naslednji opis plezanja in nesreče same.

Na praznik 15. t. m. zjutraj ob 5 so se dvignili trije mladi turisti z namenom preplezati Triglavsko steno v takozv. »slovenski« smeri. Vstop v steno so kmalu našli, ker ga markira nedavno vzidana spominska plošča pok. Habeta, ter že preplezali 10 m visoko vstopno steno, ko so zagledali pod seboj še tri druge turiste, ki so se ozirali sem in tja. Prvi trije so onim spodaj dali navodila, kje naj vstopijo. Nadejali so se, da so oni iskušenejši in jim bodo njihovi nasveti pomagali do lažjega in hitrejšega napredovanja v plezanju. Znano je namreč, da se v steni zelo lahko zaide v napčno smer, kar čas plezanja zelo podaljša ter postane lahko celo usodno za plezalec. Spoznali pa so, da so novi tovariši sicer prav tako dobri plezalci, toda v Severni steni novinci. Bila sta to Slovenca Batis in Biško v družbi V. Avakumovića.

Družba je štela tedaj 6 članov, od katerih je vsak zase iskal pravo smer po različnih značilnih znakih v steni in so plezali naprej šele, ko so našli pravo pot. Tako so plezali celih 7 ur. To pa zato, ker je bila večja družba (kar pa pri plezalnih turah ni navadno) ter se je plezanje zelo za-

Dnevne vesti

— Premestitve v finančni službi. Premesteni so poverjeniki finančne kontrole 2/3: Luka Lončar od glavnega oddelka v Senti k finančni direkciji v Podgorici, Peter Držaj od glavnega oddelka v Ljubljani k finančni direkciji v Ljubljani, Anton Fabjan, od glavnega oddelka v Petrovcu h glavnemu oddelku v Hodoš in Miha Ferencak od glavnega oddelka v Smarju pri Jelšah h glavnemu oddelku v Ljubljani; nadzorniki finančne kontrole 3/2 Bogdan Mrkič od glavnega oddelka v Jasu-Tomiču h glavnemu oddelku v Slatinu, Lovro Svetina od glavnega oddelka v Sinju h glavnemu oddelku v Metkoviću, Ignac Bezjak od poverjenika v Velikem Bečkercu h glavnemu oddelku v Beogradu, Franc Rehberger od glavnega oddelka v Ljubljani h glavnemu oddelku v Novo mesto in Ivan Torkar od glavnega oddelka v Marenbergu h glavnemu oddelku v Celju; podnadzorniki finančne kontrole 3/3 Josip Altman od glavnega oddelka v Dolnjem Miholju h glavnemu oddelku v Marenbergu in Josip Uranič od glavnega oddelka v Mostaru h glavnemu oddelku v Smarju pri Jelšah.

— Iz odvetniške službe. Odvetnik v Dolnji Lendavi dr. Janke Leskovec se preseli s svojega pisarne v Rogatec.

— Iz sodne službe. Za stalnega je potrjen in v višjo skupino pomaknjen sodniški pripravnik pri okrožnem sodišču v Celju Vinko Rautner.

— Upokojitev učitelja. Upokojen je učitelj v St. Ilju Josip Purkhart.

— Iz državne službe. Sprejeta je ostavka, ki jo je podal za državno službo višji kmetijski pristav banske uprave dravske banovine Vinko Sadar.

— Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ukinitven. Po odredbi notranjega ministra je urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ukinitven s tem, da preidejo njegovi posli na banko upravo dravske banovine.

— Opozorilo turistom. SPD opozarja turiste, da se v čim večjem številu udeležijo slavnosti 30 letnice obstoja Češke koče pod Grintavcem. Iz Kranja na Jezersko bodo avtobusi na razpolago — Te slavnosti se udeležijo poleg tujakih Čehov, odposlanci kluba čehoslovških turistov v Pragi pod vodstvom podpredsednika kluba in predsednika Asociacije slovenskih turistovskih društev g. V. Jeniča iz Prage in predsednika kluba čehoslovških turistov na Dunaju g. Čizka; tudi Hrvatsko planinsko društvo v Zagrebu se udeležijo proslave pod vodstvom predsednika g. Josipa Pasariča.

— Natečaj za sprejem slušateljev veterinarske fakultete v Zagrebu. Po odloku vojnarskega ministrstva bo sprejetih letos 15 gojencev za študiranje veterinarstva na veterinarski fakulteti zagrebške univerze. Gojenci bodo dobivali po 1200 Din mesečne stipendije, za knjige in druge potrebščine po 600 Din na semester, povrnjeni jim bodo stroški za šolnino, izpitne takse in tiskane disertacije. Zdravniški pregled kandidatov bo 20. oktobra ob 8 v glavni vojni bolnici v Beogradu. Podrobnosti natečaja so razvidne iz »Službenih novim« št. 187 z dne 18. t. m.

— Iz »Službenih novim«. »Službene novine« št. 188 z dne 19. t. m. objavljajo zakon o konvenciji o trgovini in plovidbi med kraljevino Jugoslavijo in republiko Estonijo, sklenjeni v Beogradu 1. februarja 1928, uredbi o številu in vrsti oddelkov v državnih bolnicah ter pravilnik o polaganju izpita državnih čestitarjev in o njihovih prejemkih.

— 700 milijonov za nove ceste. Nedavno smo dobili zakon o državnih cestah, s katerim je določeno tudi omrežje državnih cest. Nekatere ceste bo treba dograditi, druge pa šele zgraditi. Skupna dolžina državnih cest, katere bo treba dograditi, odnošno zgraditi, znaša okrog 780 km. Stroški za te ceste bodo znašali okrog 700 milijonov dinarjev.

— 15 spomenikov v Beogradu. V Beogradu so v sporazumu z mestno občino osnovali posebno komisijo, ki bo določila prostore za spomenike kralju Petru, Karađorđu, velikim vojskovodim in zaslužnim javnim delavcem ter spomenik hvalnosti Franciji. Komisija bo določila med vojskovodij in javnimi delavci one, katerim bodo postavljali spomeniki. Vseh spomenikov bo petnajst.

— Za letošnje državno razstavo lovskih psov, ki se bo vršila 31. t. m., so bile razpisane prijavnice v celoti. Če jih kdo še ni prejel ali v prejemnem številu, naj se takoj obrne na upravo ljubljanske velesejma »Razstava psov«, da se mu še pravčasno pošljejo, ker je zadnji prijavni rok vključno do 23. t. m.

— Angleški pevci so priredili snovi v zagrebškem gledališču svoj koncert, ki je izvršeno spel ter navdušil množico ljubiteljske publike. Gostom-pevcem so bile prirejene navdušene ovacije, poklonjenih je bilo izredno mnogo vencev. Davi so se odpeljali angleški pevci v Ljubljano, kjer prirede koncert drevi.

— Plemenski sejem in premožanje pincgavskih goved v Ormožu. Zveza selekcijskih društev za pincgavsko govedo v Ormožu, v kateri so vključena društva v Središču, Ormožu, Sv. Lenartu in Sv. Marjeti, priredi s podporbo kr. banske uprave v Ljubljani dne 19. septembra 1930 ob 8. uri predpoldne na sejnišču v Ormožu premožanje rodovniške govede pincgavske pasme za svoje člane. Istočasno s premožanjem bo tudi plemenski sejem za mlado živino v starosti od 6 do 24 mesecev. Podrobne informacije so na razpolago pri Zvezi.

— Bloke. Vas Fara je dobila vodovod iz podzemeljskega potoka v Novskem hribu. Da je z zdravno pitno vodo tej vasi zelo ustrezno, je jasno. Doslej so ljudje pili vodo iz potoka, v katerem se pere perilo in napaja živina. — Mlekarna dobro uspeva. Izdeluje imeniten sir, ki je znan Ljub-

ljancanom že od predlanske velesejmske razstave. Izvažamo ga med drugim tudi v Dalmacijo. — Kar je še važno za naš kraj, je to, da se kmetije bolj in bolj oprijemljejo sadjarstva, ki je drugje važna panoga narodnega gospodarstva. Videli smo na sadni razstavi v Ljubljani toliko lepega sadja, pa smo začeli saditi gotove vrste jabolk in hrušk. Uspeh je boljši kot smo mislili.

— Ljubljanska pošta direkcijska za svoje uslužbenice. Sprito občutnega pomanjkanja osebja je poslala direkcijska ministrstvu predlog za sprejem novih moči. Ministrstvo pa namerava še prej izvršiti redukcijo in upokojitve, nato pa bo sprejelo večje število prosilcev. Ohenem se opozarja uslužbenici, ki so odslužili predpisano službeno dobo, naj hitro prošijo za upokojitev, da jim ne bo treba predožiti čakati na pokojnino.

— Lutkovno gledališče ljubljanskega Sokola bo gostovalo v nedeljo 24. t. m. v Narodnem domu v Kranju. Začetek ob 3. popoldne. Na sporedu: Gašperček, čevljari in krojači ali Kako je Gašperček strahove preganjal.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo deloma oblačno, v splošnem pa lepo vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države lepo. Naivšja temperatura je znašala v Splitu in Skoplju 28, v Zagrebu in Sarajevu 27, v Ljubljani in Beogradu 26, v Mariboru 23 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763,9, temperatura je znašala 14 stopinj.

— Zopet neuspeh Zeileisovega lečenja. »Deutsche Volksblatt« poroča iz Velikega Bečkereka, da je prišel pred meseci v bolnico v Bečkercu posestnik Ilija Vrščič, ki se je bil neznatno ranil na nogo, a je nastalo nevarno vnetje. V bolnici so takoj ugotovili, da je treba bolne prste na nogi odrezati, toda kmet ni hotel ničesar slišati o tem. Zapustil je bolnico, prodal svoje imetje in odšel k čudodelnemu zdravniku Zeileisu v Gallsbach. V Gallsbachu je bil mož štiri mesece in ga je Zeileis vsak dan pregledal. Toda Vrščičovo stanje se ni izboljšalo. Nasprotno, vnetje se je razširilo na vso nogo. Po štirimesečnem brezuspešnem zdravljenju se je te dni Vrščič razočaran in potrjen vrnil v bečkercu bolnico, kjer so mu morali nogo nad kolonom odrezati.

— Zena umorila moža. V Čibu se je v marcu odigrala strašna rodbinska tragedija. Magdalena Piller posestnica žena, je zjutraj v postelji z nožem umorila svojega moža. Mož je bil takoj mrtev, ženo so pa prišli in izročili sodišču v Novem Sadu, ki jo je na poslalo na opazovalni oddelk beogradske bolnice Zdravniški so ugotovili, da ni odgovorna za svoje dejanje. Pillerjeva ostane še nekaj časa v bolnici.

— Črna ubit. Pred novostem sodiščem se je te dni zagovarjal 27letni posestnik Jovan Francija zaradi uboja svojega očeta, 50letnega posestnika Silvestra Varne. Varne se je pred leti v Ameriki oženil z Jovanovo materjo, prijel je pa v zakon tudi svojo hčerko iz prvega zakona. Lani se je rodbina iz Amerike preselila v Temerin. Zakonca sta se zaradi otroka vedno prepirala. Nekega dne se je maeča sprla s pastorko, v prepri se je vmešal tudi Varne in začel ženo pretepati. Ko je sin to videl, je priskočil materi na pomoč. Nastal je pretep, med katerim je Varne pograbil vilo in napadel pastorko. Ta se je napadu izognil, pograbil na tleh ležečo ročico in opozil očeta po glavi tako močno, da se je zgrudil. Na tleh ležečega je še trikrat udaril po glavi, nato je pa odšel k orožnikom in sam prijavil zločin. Epilog družinske tragedije je bil včeraj. Sodišče je obsodilo Jovana na 6 let ječe. Njegov zagovornik je zaradi previsoke kazni vložil priziv, dočim je bil državni pravdnik s kaznijo zadovoljen.

— Smola Zagrebčanov z ognjemeti. Kakor vse kaže, Zagrebčani z ognjemeti nimajo sreče. Ognjemet, s katerim so delali parado na evharističnem kongresu, je zakrivil železniško nesrečo, ki je zahtevala 5 človeških žrtev. To pa ni prva smola Zagrebčanov z ognjemeti. Imeli so jo tudi leta 1865. Takrat je na Jelačičevem trgu priredil nemški pirotehnik W. Lomberger velik ognjemet. Nenačoma je pa eksplozija železna cev, napolnjena z raznimi kemikalijami. Cev se je razletela, ubila 8 in težko ranila 11 gledalcev, od katerih sta dva pozneje umrla. Lahko ranjenih je bilo okoli 40.

— Fotoaparate kupite najboljši pri FR ZAJEC, optik, Ljubljana, Stari trg 9

Iz Ljubljane

—lj Opozarjamo na nocojšnji koncert, ki se bo vršil ob pol 21. v Filharmonični dvorani. Angleški pevci nam bodo izvajali pod svetovno znanim dirigentom Arturjem Fagom celovito skladbo iz najstarejša tu di najnoviješe angleške glasbene literature, z mnogimi točkami bo zastopana tudi angleška narodna pesem, predvsem tipična pesem angleških mornarjev. Nocojšnji koncert bo prvi koncert te vrste v našem mestu in prvi nastop angleških pevcev pri nas sploh. Vabimo občinstvo, da v obilnem številu posesti koncert, za katerega veljajo običajne koncertne cene od 30 Din navzdol. Predprodaja vstopnic ves dan v Matični knjižnici, od 8. dalje pa v veži Filharmonične družbe.

—lj Današnji živilski trg. Kakor običajno ob sredah, je bil tudi dan dovolj blaga na trg zelo velik. Trg je bil dobro založen z blagom vseh vrst, bilo je dovolj sadja, zelenjave, sočivja in drugih živil. Cene so ostale v splošnem neizpremenjene, zlasti zelenjavi in sočivju, dočim sadju polagoma padajo. Davi so bila na trgu že lepa jabolka po 6 Din, slabše vrste pa po 3 Din kg. Hrušk je bilo mnogo. Prodajali so jih po 4 do 6 Din kg. Grozdje je po 7 do 10 Din, po kakovosti. Na trgu je bilo davi še mnogo prstnih češpelj, ki so jih prodajali po 5 do 7 Din kg, boljše kakovosti tudi po 10

Debeli ljudje dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefov« grenčice izdatno iztrebljenje črevesa brez vsakega napora. Mnogoštevilna poročila zdravnikov-strokovnjakov potrjujejo, da so oni, ki bolujejo na ledvicah, protinu, revmatizmu, kamnih in sladkorni bolezni, zelo zadovoljni z učinkom »Franz Josefov« vode. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Din kg. Gob je še vedno dovolj, prodajali so jih po 3 do 4 Din merica, kg pa po 8 Din. Borovnice so se nekoliko podražile, nudili so jih po 3 Din liter, maline pa po 6 do 7 Din kg. Na ribjem trgu so prodajali davi tunine po 36 Din kg, na razpolago je pa bilo tudi nekaj domačih rib. Kupčija je bila živahna.

—lj Važnost cestnega valjarja. Ko bi naša mesta ne imela cestnega valjarja, bi bila cestišča po mestu še veliko slabša kakor so. Kjer je cesta posebno kotanjasta in razrita, jo na debelo nasujejo z gramozom, nakar stopi v akcijo cestni valjar in je cestišče kmalu izravnano in uglajeno. Zadnje dni ravna in gladi cestni valjar Domobransko cesto in je svoje delo domala dovršil.

—lj Obnova hiš in drugih stavb. Na Dunajski cesti so postavili zidarski oder ob enonadstropni hiši št. 10, da se popravil omet in stene prebelijo. Hiša je last gospe Angele Stancer. V Gradišču renovira Dragotin Hribar, dvoriščno stran svoje dvonadstropne hiše št. 7. Obnavlja se stolp in kupola lepe nunske cerkve. Na Celovski cesti v bližini mestne mitnice je dala gospa Marija Novak obnoviti in okusno prebeliti svojo enonadstropno hišo št. 96.

—lj Stanovanja za jesenski velesejem, ki se bo vršil v času 31. t. m. do 15. sept. se bodo rabila in prosili stanovanjski osek, da se priklase ob navadnih uradnih urah v mestnem ekspeditu (Mestni trg 27-III).

—lj Prosvetni oddelk mestnega magistrata, Gradišče 2, ostane zaradi »snaženja uradnih prostorov« v soboto 23. t. m. zaprt.

Iz Celja

—c Žalna plebiščna manifestacija v Celju. Pred dnevi se je sestal na pobudo Celjske sokolske župe v Celju poseben prireditveni odbor za prireditev žalne manifestacije ob 10letnici nesrečnega koroškega plebišča, ki se bo vršila v Celju 11. in 12. oktobra. V odboru so zastopniki večine celjskih kulturnih in narodnih društev in sicer gg. Smertnik, dr. Bavdek, Fink, Gerlane, dr. M. Hrašovec, Kompara, Kovačič, Kresnik, dr. Mejak, Mihelčič, Mirmik, Prekoršek dr. Rebernik in Peršuh. V glavnih oblikih je bil sprejet naslednji program: V soboto 11. oktobra ob 20. uri koncert koroške pesmi (sodelujejo zbori CPD, Olike in pevski gadek odseka KPDI). Isti večer bo kratko predavanje o položaju naših Korošcev v Avstriji. V nedeljo 12. oktobra ob 8. uri maša - zadušnica za naše padle koroške bojevnike, ob 9. zbor z govori pred Narodnim domom. Ob pol 14. odhod k odkritju spomenika Srešku Puncnerju na pokopališču v Braslovčah, pri katerem sodelujejo vsa narodna - kulturna društva v Savinjski dolini. Ob pol 15. odhod Malgaševcev in zastopnikov narodno - kulturnih društev iz krajev ob glavni železniški progi v Sv. Jurju ob južni železnici na Malgašev trg, nakar obiščejo Malgaševci sobojnikov Malgaševovo mater. Istočasno se bo vršila v Celju posebna koroška razstava s spomini iz časa plebišča, statistični tabelami in grafičnimi pregledi o položaju naših Korošcev v Avstriji in nemske manjšine v Jugoslaviji. V nedeljo 12. oktobra se bodo v Celju tudi prodajali znaki s sliko vojvodskega prestola na Gosposvetškem polju.

—c Jutri zvečer ob 20. uri bo v mali dvorani Narodnega doma v Celju seja prireditvenega odbora za prireditev žalne plebiščne manifestacije ob 10letnici nesrečnega koroškega plebišča. Odborniki naj se udeležijo gotovo, točno in polnoštevilno!

—c Osrednje društvo nižjih poštinih uslužbencev, krajevna skupina v Celju, priredi v nedeljo 14. septembra v Sokolskem domu v Gaberju veliko ljudsko veselico v prid svojim, podpore potrebnim in osemoglim članom. Vsa ostala društva v Celju in okolici se naprošajo, naj eventualno za ta dan določene prireditve prelože.

—c Moderen rešilni avto dobi tukajšnje Prostovoljno gasilno društvo. Ker bo avtomobil v nekaj mesecih v Celju in ga bo treba takoj plačati, se naprošajo vsi oni, ki so se pismeno obvezali prispevati za rešilni oddelk, da vplačajo prispevke na konto rešilnega oddelka pri Mestni hranilnici v Celju ali pa pri Hranilnem in posojilnem društvu v Celju. Ker stroški še tudi s tem ne bodo v celoti kriti, naj bi prispevali tudi še novi dobrotniki.

OTROŠKE NOGAVICE 'ŽIGOM'

K LJUBČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Težak problem rešen

— Kaj je to?
— Ometle.
— Torej moram brž pisati Edisonu, naj si ne beli glave z odkritjem umetnega kavčuga.

Edini sin Franca Jožefa

Pred 72 leti je bil rojen na Dunaju nesrečni prestolonaslednik Rudolf, čudna izjema med Habsburžani

Prestolonaslednik Rudolf je bil rojen 20. avgusta 1858, torej pred 72 leti, na Dunaju. Edini sin Franca Jožefa je imel srečo doraščati v času, ko se niti njegov oče ni mogel odtegniti vplivu liberalizma. Med njegovimi vzgojitelji so bili odlični možje, kakor Karl Menger, Ferdinand Hochstätter, Vilhelm Ambros, Adolf Exner, Gindely in Zeisberg. Mišljenje je bilo že od cesarja Franca v habsburški hiši prepovedano. Treba je seči do Jožefa II., če hočemo najti glavo, ki je bila kakor Rudolf že zgodaj svobodnomiselna in ki se je oprostila verskih spon. V tem je bil sin svoje matere in njenemu vplivu v odločilnih deških letih je pripisati, da se atmosfera katoliškega cesarskega dvora ni dotaknila Rudolfa.

Rudolfova svobodnomiselnost

Njegovo mišljenje je bilo zasidrano v naravoslovju, njegovo pojmovanje vladarskega poklica države in politike je imelo najracionalističnejše obeležje liberalizma. Kot 20 letni mladenič napiše članek proti avstrijskemu plemstvu. Simpatizira s Francijo. »Franciji kot praviru vseh liberalnih idej in ustanov na kontinentu«. — piše l. 1882 svojemu prijatelju Moritzu Szepsu. — »imamo zelo mnogo zaljubljenih in vseh trenutkih, ko naj prodoro velike ideje, nam bo vedno vzor. Kaj je Nemčija v primeri s Francijo? Nič drugega, nego razširjena pruska soldateska, čista militaristična država. Kaj je koristilo Nemčiji leto 1870? K malim kraljem in knezom so dobili še cesarja, plačevati morajo mnogo večjo armado in nad konicami bajonetov plava državna in smotnostna ideja, katero vzdržujejo in gonijo vojniki, policija in strumno uradništvo.« 24 letni mladenič, ki piše te stavke, ne govori tu kot Habsburžan, ki ne more pozabiti leta 1866. — je način mišljenja meščanskega liberalizma, seveda z omejitvijo, da bi razen radikalno-demokratskega Franza Mehringa najbrž noben meščanski novinar ni formuliral tako drzno tega pojmovanja. Rudolf pa gre preko liberalcev svojega časa, če pravi o narodnostnem principu, da bazira na »živalskih temeljih« in »ogroža vse duhovne in kulturne dobrine, katere prinašajo ideje enakosti vseh narodov, kozmopolitizma in človečanstva.« Pri nem ne vidimo pristranosti avstrijskega liberalizma - kjer gre za vprašanje slovenskih narodov.

Prestolonaslednik - novinar

Ko ga imenuje cesar polkovnikom si izbere sam češki pehotni polk z meščanskim oficirskim zborom, mladoboleslavski polk št. 36, ki je bil takrat v praški garniziji. Svojo službo vzame zelo resno. Praga je bila l. 1882 centralno mesto, prestolnica. Hradčani v tesen uradniški vojaški okraj, kjer je za središče smatrali cesarjev sin težko napravil korak, ne da bi se oziralo za njim tisoče radovednih oči. Prava strast 24 letnega poveljnika polka je bilo novinarstvo. Imel je svojo dnevno službo, ki ga je zelo okupirala, imel je dolžnosti reprezentacije, bil je mlad oženjen, toda pri vsem tem je našel dovolj časa, da je pisal za »Neues Wiener Tagblatt« uvodnike in poročila. Glavnemu uredniku je poročal vse politično in lokalno, informiral ga je tudi o zadevah, ki še niso bile namenjene javnosti. »Prosim«, — tako in podobno je pisal opetovano, »porabite vse to, toda na način, da ne pade na mene niti najmanjši sum.« V juniju 1882 je ral v Berlin h krstu princa. »Vsi krsti so enaki«, pravi v pismu svojemu prijatelju Szepsu. — »svečan krst je še bolj dolgočasen, kakor naaden, toda ta, ki bo 11. junija v Berlinu, ima zelo resno ozadje. Nežnost med dunajskim in berlinskim dvorom, kakršnih še nikoli ni bilo, je pričarala zveza zapadnih velesil, srečna, bogata, življenja zmorna in mogočena francoska republika, ki stoji tu komaj 12 let po Sedanu kot nepobitni dokaz, da lahko store republike v Evropi velika dela. A Rusija, v svoji pijanski blaznosti, leži v težkih notranjih krčih in je kot opora konservativnih načel za svete zveze izgubljena.«

V obroču vohunov

Ali bi bil smel razumni mladenič govoriti tako svojemu očetu? Franc Jožef bi ostrel. Moritzu Szepsu je lahko govoril v svojem naravnem jeziku.

ku. Smel je biti ironičen, lahko je bil strupen. O notranjem ministru grofu Kalnotyju piše leta 1882: »Grof K. je velik diplomat. Čudovit je bil njegov izrek, da je bilo bombardiranje Aleksandrije važen sklep... Skoda denarja, katerega zapravlja vsa Evropa za njegovo diplomacijo.« Ali more postati človek s takimi nazori avstrijski cesar? Rudolf je imel sovražnike, zamerili so mu njegovo obhajevanje. »Strogo pazijo name in nezaupljivi so napram meni, od dne do dne bolj uvidevam, kako tesno so me oklenili z obročem vohunov in ovaduhov...«

Plemiči — »fevdalni smrkvenci«

Kako zelo se mora čutiti odujenga dvoru, če piše v zatišju meščanskega novinarja o »visokih krogih« pod narekovajem, »Zelo visoko mesto« je »zov oče, cesar. Pozna se mu skepa dunajskega žurnalizma.« Kakšne so razmere na Dunaju, piše l. 1883 iz Prage, »posnemam iz listov in privatnih pism: Slenarije z denarnim, tavnem, visoko stoječa sodrga, groba samopasnost, izjemni ukrepi, korupcija, propadanje države. Kot tih opazovalec sem radoveden, kako dolgo rabi tako stara in trezna stavba, kakor je Avstrija, da po vseh živih poči in se poruši.« Njegovo ogorčenje ni poza liberalnega prestolonaslednika. Pristnost odnosa se kaže v poednem primeru. V Pragi so vinjeni aristokrati v židovskem delu mesta razgrajali. Njihova imena se zamože, policija pardonira mlade gospode. Prestolonaslednik je ogorčen. Pozna pa predobro svojo državo, da bi ukrenil kaj direktnim potom. Ve dobro, kako br. zupen bi bil tak poskus. Tudi v administracijo se ne upa vmešavati. Sede in napiše poročilo za »Neues Wiener Tagblatt«: »Imenitni razbojari okna«. Poročilo izide 18. marca 1883. To je eden najboljsh Rudolfovih člankov. Rudolf navaja imena razgrajalcev. Glavnemu uredniku piše v priloženem pismu: »V vsej naglici nekaj vrstic, katere je treba po mojem mnenju spraviti v javnost. Pred dnevi, bilo je ponoči, je razbilo več gospodov tukajšnje plavokrvne, tako zvane prve, toda bogve da ne boljše družbe okna v židovskem delu mesta, da dokumentira na aristokratski način svoje politično prepričanje. Vodi je to tolpo sin tako svetega grofa Richard C., dedič grofa Henrika... ki je brez otrok. Če razbije okno siromašen drvarjev sinko, nastane iz tega takoj cela afera, ti fevdalni smrkvenci naj bi na nemotenje in neopaženo uganjali svoje lumparije?« Cela vrsta prispevkov, katere je poslal Rudolf »Neues Wiener Tagblattu«, ni zagledala luči sveta. List ni imel poguma objaviti jih. Očetovali državni pravdniki bi bili zaplenili sinove izpovedbe.

Srečanje z baronico Vetser

S 17 letno baronico Mary Vetser se je seznanil v predpustu 1887 na dunajskem poljskem plesu. Mlada dama, katere južna lepota — črne lase in plave oči, — je vzbudila splošno pozornost, je živila po smrti svojega očeta, plemiškega uradnika češkega poretka, z materjo in sestro na Dunaju. Mati, Grkinja iz bogate trgovske hiše, je imela po bratih in svarihi mnoge zveze z dunajsko aristokracijo. Štirje bratje Baltazzi so se imeli zaljubljeni za svojo družabno karijero koniskemu sportu. Aleksandrova in Aristidova staja si je priborila l. 1876 angleški derby. Hektor, mož grofice Ugarte, je bil znan iahač. Mary je poznala prestolonaslednika z dirkališča, videla ga je večkrat v Pratu, na plesih, v operi. Kakor mnoga dekleta njenih let iz plemiških in meščanskih rodbin, je bila tudi ona zaljubljena v Rudolfa. Seznanila ju je cesaričina nečakinja Marie Larisch. Najstarejši Elizabetin brat, vojvoda L. Jvick Bavarski, je bil morganatično poročen s Henrietto Mendel, poznejšo baronico L. Wallerse. Njegova hčerka je prišla kot mlada baronica na dunajski dvor. Cesarici je bila lena, kot iahačica znana nečakinja vseh. Ker se je pa Marie naglo ozrela za Rudolfa, jo je morala l. 1878 omožiti s konjeniškim častnikom grofom Georgom Larischem. Ko se je prestolonaslednik leta 1881 zaročil z belgijsko princeso Stefanijo, prinovodevka Rudolfovo vzgojiteljico feldmaršalajntant Latour pl. T. rmburg, je začela v svojih naklepih, razočarana grofica delovati na to, da prepreči zakonsko zvezo, katere občutljive točke je kmalu našla. Grofici Larisch, ki se je poročila po ločitvi od svojega moža z nemrim pevcem Bruckom in pozneje še enkrat s farmariem H. Meyersom na Floridi, od katerega se je pa zopet ločila in živi zdaj kot učiteljica v Newyorku. — tej nadarjeni, od neprestanega nemira po svetu gnani ženski, se je godila velika krivica. Ona je v literaturi o prestolonasledniku Rudolfu satan. Njena vlo-ga v mayerlinški tragediji ni neznatna, nimamo pa nobenega dokaza, da so jo vodili motivi, kakršne navaja Latour. V svojem ženskem veselju, da je lahko pomagala zaljubljenca, gotovo niti sama ni slutila, da bi utegnili ljubimkanje tragično končati.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

Avgustus Muir:

Krog zločinov

Roman

Molly ga je nepremično gledala. Kar se je izrazil njegovega obraza izpremenil. Opazila je smehljaj, katerega ni razumela. V naslednjem trenutku je izpustil njeno roko in se obrnil v stran.

Toda v naslednjem trenutku je spoznala skriti pomen njegovega pogleda in zavedla se je, kako veliko moč ima ta mož nad njo in nad njeno usodo.

Policijska je vstala. Kovčeg pri njenih nogah je bil prazen, toda ponarejenega potnega lista ni bilo videti nikjer.

Molly je bilo jasno, da je bil odstranjen na povelje profesorja Caspiana, ki se je ves čas igral z njo. Sledila mu je z očmi, ko je stopil k starejšemu detektivu.

Ker niste našli nobenih dokazov, — je dejal samozavestno, — vas prosim, da opustite zaslišanje gospodične Langtonove. Njeno zdravje bi ne preneslo take napetosti. Saj me razumeta.

— Ozrl se je na oba detektiva in priklimal z glavo. Dobro. Vajnemu predstojniku lahko jamčim za njeno poštenost. Izročita, prosim, ključke gospodične Lantonove moji gospodinjici, kadar pojdetja od tod.

Obrnil se je na Molly in odprl vrata.

— Pojdite, — je dejal mirno.

In zopet mu je zaigral za hip na obrazu zmagozmagalen smehljaj, katerega pomen je zdaj že razumela.

Nekaj mojih prijateljev pride danes k meni na večerjo, — ji je dejal profesor Caspian, ko sta šla po stopnicah. — Rad bi, da bi bili tudi vi prisotni. Občudite najlepšo obleko in potrudite se biti dobre volje. Veselilo me bo, če se boste dobro zabavali.

Molly ni odgovorila, a profesor jo je smeje potrepljal po rami.

— Do večera si dobro odpočijte, je pripomnil in ji obrnil hrbet.

Ni se več zanimal za policijo, ne za nevarnost aretacije, pretečo Molly. Kar se je tikalo vabila na večerjo z njegovimi prijatelji, se je zdelo, kakor da je prepričan, da bo smatrala to za povelje in da bo slepo ubogala.

— Ali mi morete žrtvovati še nekaj minut? — je vprašala. — Vedeti hočem točno, pri čem sem. Kdaj me bo policija zaslišala?

Ce boste pametni — nikoli, — je odgovoril Caspian in se izognil njenemu pogledu.

— Ne razumem vas. Dovolili ste jim preiskati moje stanovanje — to je bila zame strašna preizkušnja. In vendar...

— Strašna preizkušnja, o tem mi dvoma. Toda mar ni bilo bolje, da so se sami prepričali, da nimate ničesar, kar bi moglo vzbuditi najmanjši sum? Saj veste, da je aretacija najmočnejše orožje policije. Človek mora biti zelo premeten, da se ji izogne. A ker niste imeli ničesar sumljivega...

To ste vedeli predno so začeli! je vzkliknila Molly. — Za potni list v mojem kovčegu ste dobro vedeli.

— Čemu bi se belila glavo s tem? Zdaj je itak že vse končano. Vsaj

upam, da je to končano. Vse je odvisno od vas. — Rahlo jo je prijel za roko. — Najbolje bo, če se vrnete zdaj v svojo sobo. Detektivov ne bo več tam. Torej na svidenje zvečer.

Poljubil ji je ročico in odprl vrata. V svoji sobi je Molly omahnila v naslanjač. Bila je vsa izčrpana. Vedela je dobro, da je nekaj v zraku, toda bila je preveč utrujena, da bi o tem razmišljala. Bilo je že temno, ko ji je prinesel Maddox večerne liste in molče zopet odšel. Ni slutila, zakaj so ji bili ti listi poslani, dokler ni zagledala slik profesorja Caspiana na prvi strani. Na vidnem mestu je bil njegov pogovor z novinari.

Videla je, da hvali tisk njegovega gospodarja kot enega največjih učenjakov stoletja, njegovo najnovejšo odkritje, pa kot zlato krono njegove slave kariere. Celo vest o večerji tistega večera je prišla v javnost in imena nekaterih odličnih gostov so bila objavljena.

In ta mož jo je prosil, naj postane njegova žena! To je bilo strašno — neverjetno! Dala bi bila vse na svetu, če bi mogla poklicati Georga Bentleyja. Ko je imela priliko priznati mu vse, jo je postalo sram in molčala je. Zdal pa ni bila več tako nespametna, da bi mokačala.

On je bil edini človek, kateremu je mogla zaupati — edini, ki ji je mogel pomagati. Toda ločila ju je stena, kateri ni bila kos.

V trgovini s starinami

Najbolj je menda presenetilo vabilo na večerjo h profesorju Caspianu Georga Bentleyja. V zadregi je čital vabilo, pisano z znano roko njegovega bivšega gospodarja. Prečital ga je trikrat, predno je verjel svojim očem.

— Odgovor mi obvezno, — je bilo rečeno v vabilu. — Saj gotovo pridete. Rad bi se vam posebej zahvalil za vašo pomoč pri pripravah za moj sublimacijski proces.

— Vrag ga vzemi z njegovo hvaležnostjo! — je zamrmral George. — To bi bil lahko storil že prej. Namesto tega mi je pa odpovedal službo.

George je puhnil dim iz pipe in vrgel profesorjevo pismo na mizo. Iz predalčka je vzel pisemski papir in napisal uljudno toda odločno odklonilen odgovor na Caspianovo vabilo.

— Prepričan je, da pridem? Ne, ne, še na misel mi ne pride hoditi k temu divljaku.

George je vedel, da bi prišlo pismo šele drugo jutro v profesorjev nabiralnik na vratih. Toda na sv. Petra nasipu je srečal svojega prijatelja Billa Eastwooda.

K vam sem bil namenjen, — je dejal detektiv iz Scotland Yorda.

— Saj sem si takoj mislil, ko sem vas zagledal, — je dejal George smeje. — Upam, da ste zadovoljni s svojo usodo, vi trdovratnež.

— Čemu ta poklon? — je vprašal inspektor Eastwood. — Govorite v prispele.

— Ste zadovoljni s posledicami svojih aretacij in drugih peklenjskih muk?

Grobar podgan in miši

V Milanu živi mož, ki je sestavil zmes, s katero pokončava podgane in miši kar na debelo

Stare, zanimive originalnosti izumirajo tudi v Italiji, novi čudaki so pa v naši prozaični dobi zelo, zelo redki — piše Rudolf Steiner v »Lidovih Novinah«. Seznanil sem se med svojim zadnjim bivanjem v Milanu slučajno z enim izmed njih. To je pokončevalec podgan in miši, nazvan v milanskem narečju »Ciapparat« (chiparratti). K temu originalnemu strokovnjaku sva prišla z nekim rimskim novinariem. Vrtar hiše šte. 14 na via Chiosetto je nama pokazal vrata malega stanovanja svojega najemnika Francesca Landriana. Na vratih velika reklamna vizitka z imenom, pod katerim čitava: Lovec na miši, podgane, krte, lisice. Ker je bil Landriani baš zaposlen v bližnjem »laboratoriju«, sva morala trenutke počakati v mali sobici, okrašeni izključno s fotografijami pokončenih miši in podgan. Enkrat je tu fotografiran na dvorišču nekega uradnega poslopja sredi sto in sto mrtvih podgan, drugič na opustošenem polju med tisoči krvtov, tretjič v vinski kleti med sodi in mišmi. Vedno se prijazen smehljaj ta dobrodušni, nekoliko grbasti, »ladko obriti možček« in vedno drži v roki eno svojih žrtev, kakor bi se hotel veseliti svojega uspeha. Nisva si še dobro ogledala njegovih fotografij, ko je vstopil v čakalnico sam gospod Landriani. Vljudno se je opravičil in čeprav ni bil čas posetov, je naju takoj sprejel in nama pripovedoval o sebi z nekakšnim milanskim ponosom.

Vem, gospoda, že začel, da sem znan ne le v Italiji, temveč tudi po svetu. Vendar pa nočem menjati svojega nekdanjega preprostega življenja, niti tega skromnega stanovanja, katerega sem bil najel že pred 30 leti, ko sem bil še siromašen natak in pozneje kuhar. Taval sem takrat po raznih milanskih krčmah, končno sem pa postal kuhar v odličnem ženskem konviktu. In tam sem našel svojo srečo. V kleti bogatega kraljevskega zavoda so bile nakopičene velike zaloge sira, šunk, salam itd. Velik del te zaloge je bilo treba vedno vreči proč — zaradi podgan. Nobeno sredstvo ni moglo pregnati teh glodalcev iz kleti. Nekega dne sem si dejal: Tudi jaz moram postati slaven kuhar, kakor je bil kuhar kneza Condé. In ponoči sem začel mešati in prelivati razne kemikalije, proučeval sem jih in preizkušal takoj na podganah konvikta. Po mnogih letih se mi je končno posrečila ta zmes — po kaže na posodo, — ki ni noben strup v navadnem pomenu besede. Kakor vidita, je to neke vrste milo, pogubonosno za domače živali, zlasti pa za podgane, miši in krte. Podgane slastno jedo to zmes in takoj pobesne, potem se pa grizejo med seboj in prenašajo pogubonosno snov v kri drugih. Samo tako se da pojasniti pokončanje teh živali povsod tam, kamor pridem in kjer opravičim svoj posel. Kajti, kjer sem jaz, gospoda, tam je kuga in smrt za vse podgane in miši.

Ciapparat potegne nenadoma iz žepa napol mrtvega krta, ga drži v desnici, kakor navaden človek cigaro, in nadaljuje: Glejta, tehle živali sem večeraj pokončal v Chioggi pri Milanu 3 meterske stote. Svojih žrtev ne štejem po 10, 100 ali 1000, temveč na meterske stote, tone, ali če hočete na vagonne. Toda nikar ne mislita, da je bilo to vedno tako lahko, kakor je zdaj. Ljudje so mi plačevali v začetku za mojo umetnost zelo slabo. Šele zadnja leta so se prepričali, da sem večeraj na tem polju. Zato mora moja zmes ostati tajna, znana samo meni in mojim trem sinovom. Vabijo me zdaj skoro v vsa mesta Italije in Evrope, pa tudi v Ameriko. Toda šele nedavno sem sklenil poslati svojega angleščine zmožnega sina v London, kjer sem ustanovil podružnico. Hvala bogu gre moj posel tudi tam dobro, kajti v Londonu je podgan baje tisočkrat več kot v Milanu.

Nekdo je potrkal na vrata. Landriani je odprl z desnico, držeč v levici še vedno mrtvega krta. Upravnik neke milanske tovarne ga je prišel prositi, naj pride v tovarno pokončati množico podgan po kanalih in podstrešjih. Ker ga nisva hotela motiti, sva se poslovlila. Novega italijanskega čudaka pa nisva mogla pozabiti.

Kako je nastala luna

Dejstvo, da sta južni in severni magnetični tečaj približno na koncih kotline Tihega oceana, služi v dokaz pravilnosti stare teorije, da se je luna v pradavnih časih odtrgala od zemlje v tej krajini. Teorija pravi, da se je v pradavnih časih odtrgala od zemlje velika masa, iz katere je nastala luna, dotično kotlino je pa zalila voda in tako je nastal Tihi ocean. To teorijo spravlja dr. Oliver Lee na dearbornskem observatoriju v zvezo z obema magnetičnima tečajema zemlje. Zemljepisna tečaja ležita v enakih razdaljah od središča zemlje, kar pa ne velja za magnetična tečaja. Dr. Lee dokazuje, da tiči vzrok te neenakomernosti v zemljepisni dolžini magnetičnih tečajev, ki ležita zdaj na 98. stopinji zapadne in 155. stopinji vzhodne dolžine. Razlika znaša torej samo 109 stopinj in njuni zemljepisni dolžini se v g. bem križata z mejami Tihega oceana, ogromne kotline, obdane z obročem ugaslih odnosno še delujočih vulkanov.

Ce je pa kotlina Tihega oceana res zibelka lune, je zelo verjetno, da je vrglo pri rojstvu lune veliko množino težjih magnetičnih prvih iz zemlje in da so te nanizale okrog magnetičnih tečajev zemlje. To je tem bolj verjetno, ker je jasno, da so morale magnetične kovine v preostali masi zemlje izpremeniti svojo prvotno lego, čim se je odtrgala masa, iz katere je nastala luna, in da so se te kovine razmestile v smeri proti kotlini Tihega oceana.

Naga v tramvaju

V Budimpešti so imeli te dni svojevrstno senzacijo. V tramvaju je stala dama, ki je imela na sebi elegantno lahko večerno obleko po zadnji modi, segajočo zadaj do pete. Tik nje je stal starejši gospod in v nerodnosti ji je stopil zadaj na krilo, ki se je raztrgalo in vsa obleka je padla z dame. Elegantna dama je stala naenkrat naga v tramvaju. Brž jo pobrala raztrgano obleko, si zakrila z njo obraz, skočila iz tramvaja in poklicala bližnjega redarja, da aretirar nerodnega gospoda, ki jo je spravil v tako mučen položaj.

Redar je hotel najprej aretirati damo, češ, da pohijuje ljudi in šele ko se je zadeva pojasnila, je poiskal v tramvaju nerodnega gospoda in ga odvedel na stražnico. Obenem je moral poskrbeti, da je dobila mlada dama avtomobil, s katerim se je odpeljala domov. Zadeva z nago damo v tramvaju je prišla pred sodišče. Dama je namreč vložila dve tožbi proti nerodnemu gospodu, ki je slučajno zdravnik in višji zdravstveni svetnik. Zahtevala je odškodnino za raztrgano obleko in za moralne muke. Sodnik je obe tožbi združil in obtoženca oprostil z motivacijo, da bi bila morala dama sama bolj paziti na svojo obleko in da je bila kriva njena malomarnost.

Operacija slepiča s kuhinjskim nožem

Ameriška parobrodna družba »Planet« je poklonila zdravniku dr. D. Robinsu iz Los Angelesa srebrn pokal v znak priznanja in hvaležnosti za izredno drzno operacijo, katero je napravil na širnem morju. Dr. Robins, ki je delal pred leti 3 mesece pri prof. dr. Pettivalskem v Brnu, je potoval s parnikom »Noorderdyk« v Nemčijo in ker je bilo potovanje zasebnega značaja, ni vzel s seboj nobenih instrumentov. Tri dni po odhodu parnika iz Panamskega preliva je pa prestregla radioposajta na parniku klice na pomoč s parnika »Corvus«, na katerem je imel neki mornar akutno vnetje slepiča in se je že boril s smrtjo.

Parnik »Noorderdyk« je prevzel mornarja, kapitan in potniki so pa prosili dr. Robinsa, naj ga operira, ker se jim je mož smislil. Bil je obsojen na neizogibno smrt in samo zdravnik bi ga lahko rešil. Zdravnik se je obotavljal, kar je razumljivo, kajti pomisliti moramo, da za operacijo sploh ni imel instrumentov. Slednjič se je pa le udal in sklenil je mornarja operirati. Kuhar mu je nabrusil kuhinjski nož, mizar mu je pa dal svoje klešče. Zdravnik je s kuhinjskim nožem operiral mornarja, rano mu je zažil z navadno iglo, za desinfekcijo je pa moralo zadostovati žganje. Mornar je srečno prestal operacijo in kmalu je bil zopet na nogah.

Najprimernejši poklic.

— Kaj bo vaš sin?
— Him, veste, moj sin je velik prijatelj živali in se od njih kar ločiti ne more. Zato je moj mož sklenil, naj se fant izuči mesarstva.

Pomladitev v 24 urah
je doseglja, kakor se zahvaljuje ga. dr. A. v Pragi: »Od Vas poslanih mi 10 lončkov Eros Crème sem morala prepustiti svojim znanam. Moj obraz je dobra reklama za vašo Crème, ker vkljub 49. letom sem mlada in mladostna.« Eros Crème hitro in zanesljivo odstrani ogrce, izpuščaje, gube, pege, rdečico na nosu, rumene in rjave lise.

SOLNČNE PEGE
Jamstvo: denar nazaj, ako brez uspeha. — Cena Din 12.—, 3 lončki 25.— Din, 6 lončkov 40.— Din.

Dr. Nic. KEMENY, Košice, C. Postfach 12 C 4, Českoslovaška.

L. Stjepušin
ZAGREB, Jurjevska 57
priporoča najboljšo
tambure, tica, škola,
partiture i ostale potrebitne za
sva glasbala. —
Odklonev na
pariskoj izložbi
Cjenici franco.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakol — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Zastopnike(ce)

za vse večje kraje sprejme
Narodna štedionica i založni
zavod d. d. Filijala Beograd.
Kralja Milana ul. 13/1. Sigurne
mesečni zaslužek najmanj
Din 4500.— Zeli se kapitala
Din 1200.— 68/T

Železnato vino

Izključno dr. G. Piccoli-ja
v Ljubljani krepi ošlebele, malkr-
kvrne, odrasle in otroke. 58-T

Klavirji!

Svarim pred nakupom navidezne-
ga blaga, cenih klavirjev!
Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösen-
dorfer, Steinway, Förster Hörl.
Stiglj original, ki so nesporno
najboljši (lahka, precizna meha-
nika). Prodaja jih izključno le sod
izvedenec in biv. učit. Glasbene
Matiče

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Najcenejša posojevalnica.

**Vsa pleskarska in
sobilikarska dela**
izvršuje točno, solidno in po
konkurenčnih cenah pod garan-
cijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.

pleskarstvo in sobilikarstvo
Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Zgubila se je psica

»Heksa« fokssterierka, leto
stara, črnorjava lisa čez levo
oko, ovrtnik z znakom št. Pe-
ter šte. 143. Javiti: Soklić
Boris, mestni voj. urad. 2250

Čolni

na Ljubljanci se izposojujejo
za transformatorjem v Trnov-
skem pristanu. 2249

Avtogume, zračnice

itd. vsake velikosti popravila
solidno in poceni specialna
delavnica vulkaniziranja Do-
lenc, Maribor, Aleksandrova
št. 35. 2248

Dekle

pošteno in marljivo, ki zna
»ti nekoliko kuhati in ki go-
gori perfektno nemško, iščem
za vsa hišna dela. Ponudbe
na naslov: V. Prochazka, Za-
greb, Bosanska 18-II. 2247

□□□□□□□□□□

Malo sobico

mēblovano, s posebnim vho-
dom išče gospod. Ponudbe z
navedbo cene na upravo »S.
Naroda« pod »Cistost/2246«

□□□□□□□□□□

Orožje

in municijo za lov, šport in
obrambo v vseh svetovnih
znamkah po najnižjih cenah
priporoča puškarna Fr. Sev-
čik, Ljubljana, Zidovska ul.
št. 8. 61/T

Za stavbe

vsakovrsten suh tesan in ža-
gan les, ladijska tla ceno od-
daja Fran Šustar, Dolenjska
cesta, telefon 2424. 60/T

Vezenje nevestinih oprem,

zaves, pregrinjal

najcenejše in najfinejše

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Strukej)

Enfianje, ašuriranje, predtiskanje takof!

LIPSKI JESENSKI VELESEJEM 1930

začetek 31. avgusta

Splošni vzorčni velesejem, tehnični in
stavbni velesejem, od 31. avgusta do
5. septembra — tekstilni velesejem od
31. avgusta do 3. septembra — velesejem
sportnih predmetov od 31. avgusta do
4. septembra.

Obiščite obenem tudi mednarodno
krznarsko razstavo

„IPA“

Pojasnila dobite pri zastopstvu

STEGU

Ljubljana, Gledališka ulica
št. 8. II. nadstr. — Tel. 2925

Makulturni papir

kg à Din 4.—

prodaja uprava Slovenskega Naroda,